اشکال آیت‌الله سیستانی به مرحوم خوئی در تأثیر جایگاه بقاع و شب و روز در رؤیت هلال

حال ایشان جواب می‌دهند. ببینیم کجای این حرف به این خوبی را می‌خواهند در کنند. می‌گویند ما اصل این حرف را قبول داریم.

> **ویلاحظ علی ما افاده قدس‌سره بانه و ان کان هناک رق بین ظاهرة اللیل و النهار و بین ظاهرة المحاق و الهلال و البدر و غیرها من حالات القمر من حیث ان اللیل و النهار یطرآن علی بقاع الارض حسب اختلافها فی المواجهة مع الشمس و عدمها، و اما کون القمر فی حالة المحاق ثم ظهوره مقدار منه یسمی بالهلال و ازدیاده حیت یصیر بدرا ثم نقصانه بعد ذلک الی ان یدخل فی حالة المحاق مرة اخری فانما هو بالنسبة الی الرائی الذی یکون علی الکرة الارضیة.[1]**

می‌گویند اصل اینکه این برای آسمان است را قبول داریم. اما شما می‌گویید چون قمر در یک لحظه واحد از تحت‌الشعاع خارج می‌شود پس هیچ ربطی به بقاع ارض ندارد. درحالی‌که ما این «پس» را قبول نداریم. می‌گویید ولو لحظه واحد است –این قبول است- اما در صورتی به بقاع مربوط نبود که برای همه بقاع، حالات قمر تغییر نمی کرد. شما اگر به طرف شمس و بین قمر و شمس بایستید و در مدار قمر جلو بروید، قمر در مدار خودش یک ماه دور می‌زند و شما هم که جلوی او هستید هیچ لحظه‌ای نه هلال می‌بینید و نصف ماه می‌بینید. بلکه تمام بدر می‌بینید. چرا؟ چون هلال که دور می‌زند شما بین شمس و هلال، روی مدار آن دور می‌زنید. هلال ندارد. پس چرا هلال دارید؟ چون روی کره زمین هستید. وقتی در کره زمین هستید بخشی از ماه را می‌بینید. چون هنوز آن نزدیک است و نمی‌توانید همه اش را ببینید. تا صد و هشتاد درجه فاصله می‌گیرد، آن وقت بدر می‌شود. کل قمر را روشن می‌بینید چون در بدر مقابله شده است. خب اگر به این صورت است دیگر نمی‌توانید کلاً شهرها دخالت ندارند. خب حال که اینطور شد، پس این اندازه هست که شهرها دخالت داشته باشد.

> **و بالجملة ما ذکر من الفرق بین حالات القمر و بین اللیل و النهار و ان کان ثابتا فی اصله و لکنه لایقتضی بوجه البناء علی انه بخروج القمر عن تحت‌الشعاع یبتدیء الشهر القمری الجدید لاهل الارض جمیعا فی تمام الاصقاع و البقاع الا اذا ثبت ان العرف الممضی من قبل الشرع المقدس قد اتخذ بدایة الشهر القمری ما ذکر، و لکن هذا غیر صحیح قطعا. و الا لزم ان تکون بدایة الشهر القمری لنصف الکرة الارضیة فی اثناء النهار، و هو ما لا یساعد علیه العرف، فان الشهر یبتدیء عندهم من اللیل**[2]

«و بالجملة ما ذکر من الفرق بین حالات القمر و بین اللیل و النهار و ان کان ثابتا فی اصله»؛ اصل فرق قبول است. ما با این کار داریم. یک اصلی را مشترک هستند. بعد می‌گویند مشکلی که ما داریم این است که خالصه بقاع هستند، چطور می‌خواهید با اینها جور کنید؟ پس آلآن ما یک مشکل داریم ولو در اصل این ثابت هستیم. مشکل این است که حالات قمر نسبت به بقاع هم تأثیرگذار است. خب حال که تأثیرگذار است چطور این تأثیر را حل کنیم؟

ایشان می‌گویند:**«و لکنه لایقتضی بوجه البناء علی انه بخروج القمر عن تحت‌الشعاع یبتدیء الشهر القمری الجدید»؛** چرا می‌گویید لحظه‌ای که از تحت‌الشعاع خارج شد، ماه داخل می‌شود؟! درحالی‌که اینطور نیست. یکی این حرف شما است که می‌گویید ماه داخل شد. لذا اگر این را می‌گویید ما مشکل داریم. یکی هم حرف ما است که می‌گوییم لحظه‌ای که ماه از تحت‌الشعاع خارج شد ماه داخل نشده. چه زمانی ماه داخل می‌شود؟ وقت غروب. وقت غروب که ماه را می‌بینند تازه شهر داخل می‌شود. چرا شما مشکل دارید؟ می‌گویند به‌خاطر این‌که لحظه‌ای که قمر از تحت‌الشعاع خارج می‌شود، خیلی از جاها روز است. شما می‌گویید آن روز برای ماه قدیم است یا ماه جدید؟ آلآن ساعت یازده صبح است و قمر از تحت‌الشعاع خارج می‌شود. ساعت دو بعد از ظهر است و قمر از تحت‌الشعاع خارج می‌شود. نصف کره زمین هم روز است. از دو تا غروب، خالصه ماه شعبان است یا ماه رمضان است؟ از ساعت یازده خارج شد، از یازده تا غروب ماه مبارک است یا ماه شعبان است؟ شما به این قائل می‌شوید که اگر وسط روز داخل شد باید بگوییم ماه قمری داخل شد؟ می‌گویند ایشان خودشان هم پذیرفته‌اند و لذا گفته‌اند ما می‌گوییم آن جایی که روز است شهر داخل نشده، بلکه در جایی داخل شده که در شب با هم شریک هستند. می‌گویند «تنبه له». ما راجع به «تنبه» مفصل صحبت کردیم. چاپ‌های مختلف منهاج و قبل و بعدش را بررسی کردیم. جلساتش موجود است.

«و لکن هذا غیر صحیح قطعا. و الا لزم ان تکون بدایة الشهر القمری لنصف الکرة الارضیة فی اثناء النهار»؛ شهر قمری باید وسط روز داخل شود. و حال این‌که خود ایشان هم نمی‌گویند.

«و هو ما لا یساعد علیه العرف، فان الشهر یبتدیء عندهم من اللیل»؛ وسط روز که ماه شروع نمی‌شود. لذا خودشان هم پذیرفتند. می‌فرمایند:

---

[1] همان ۷

[2] همان۹

بازبینی #1
ایجاد شده 4 مه 2026 13:05:18 توسط ... .

ب‌ه روزرسان‌ی شد‌ه 4 م‌ه 2026 13:07:01 توسط ... .